

IN SLOOT EN PLAS

beleidsvisie **Dierenwelzijn**

Januari 2017

1. Inleiding

Het waterschap heeft als taak te zorgen voor veiligheid, voldoende water en schoon en ecologisch gezond water. Als we een oude schoolplaat pakken van Marinus Adrianus Koekkoek (1873-1944) uit de beginjaren van de vorige eeuw, dan begrijpt iedereen wat we bedoelen: voorwaarden creëren voor goede leefomstandigheden voor mens, dier en plant. Het lijkt zo vanzelfsprekend op zo'n schoolplaat, maar dat is het niet. De veiligheid van de mens bij hoog water kan door allerlei oorzaken bedreigd worden. In de dijken en kades van onze verschillende boezems, zelfs door diersoorten zoals de muskusrat, bever en beverrat. Deze dieren graven hun holen het liefst in de dijken van onze watergangen. Dat willen we voorkomen door middel van een gepast beheer van de populatie van deze diersoorten.

Aan de andere kant bedreigt de mens het ecologische evenwicht door de huidige inrichting en gebruik van de leefomgeving. Dat willen we ook niet, want dan slaat de balans naar het creëren van een goed evenwicht naar de andere kant door.

Waterschap Hunze en Aa's stelt zich tot doel het ecologisch en economisch evenwicht tussen mens, plant en dier zo goed mogelijk te verbeteren en in stand te houden. Eén en ander conform de Kader Richtlijn Water (KRW), een Europese richtlijn die voorschrijft dat de waterkwaliteit van de Europese wateren vanaf 2015 aan bepaalde eisen moet voldoen. Onze bijdrage voor het zorgdragen van een goed ecologisch evenwicht bestaat onder andere uit beekherstel, akkerrandbeheer, natuurvriendelijke oevers, vismigratievoorzieningen en het treffen van maatregelen voor schoon water. Aandacht hiervoor, aandacht voor de natuur in zijn algemeenheid, is een centraal gegeven in ons beleid, want de natuur en de mens hebben elkaar nodig.

Respect voor de waarde van de natuur is de grondhouding van al onze medewerkers die op verschillende niveaus hieraan werken: beleidsmedewerkers, planners en uitvoerenden. Respect houdt in 'kennis hebben van' en vervolgens 'gepaste maatregelen nemen'. Wij zijn als waterschap Hunze en Aa's voortdurend met grondgebruikers en beheerders in gesprek over de verbetering van de natuurwaarden van de gebieden die onder ons waterbeheer vallen. Er valt altijd iets te leren! Dat is ook het uitgangspunt voor het integrale beleid dat wij nu het Dierenwelzijn van Hunze en Aa's noemen. Het één hangt met het andere samen. Dierenwelzijn is een breed begrip, de uitvoering ervan begint in ons geval bij de mens.

Ons waterschap heeft op veel terreinen al (deel)beleid ontwikkeld op het gebied van dierenwelzijn. Wat tot nu toe ontbreekt, is een totaaloverzicht, c.q. integraal beleid. Deze beleidsvisie is tot stand gekomen na dialoog met onze samenwerkingspartners en andere betrokken partijen.

Deze beleidsvisie Dierenwelzijn heeft de volgende doelstellingen:

1. Wij willen laten zien en uitdragen wat wij allemaal doen op het brede terrein van diervriendelijkheid, c.q. dierenwelzijn ('be good en tell it').
2. We tonen dat 'respect hebben voor de natuur en kennis daarvan' een kernwaarde van onze organisatie is waar we continue mee bezig zijn.
3. We tonen dat we daarover graag met onze partners in dialoog willen blijven.
4. We tonen dat we slagvaardig willen en kunnen handelen om de voorwaarden voor ons beleid te verbeteren.

2. Wettelijk kader

De visie Dierenwelzijn van het waterschap is gericht op in het wild levende dieren in en rond het water en onze installaties. In de Wet Natuurbescherming die op 1 januari 2017 van kracht gaat, is artikel 1.11 gericht op de zorg voor in het wild levende dieren. Hiermee is dit artikel van belang voor het beleid voor dierenwelzijn van het waterschap.

Artikel 1.11 uit de Wet natuurbescherming

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden **en voor in het wild levende dieren** en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of **voor in het wild levende dieren** en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwegen laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden geveegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

In dit wetsartikel is naast de zorgplicht voor in het wild levende dieren, in artikel 3 geregeld dat de beroepsvisserij en hengelsportvisserij van deze zorgplicht wettelijk zijn ontheven. Door de hengelsportorganisaties zijn in hun eigen visbeleid wel afspraken opgenomen waardoor dierenleed zoveel als mogelijk wordt voorkomen (zie § 3.3).

In de Wet Natuurbescherming komen daarnaast andere relevante thema's aan de orde, zoals schadebestrijding/overlastbestrijding/faunabeheer (artikel 3.12 tot en met 3.30) en bijvoorbeeld bestendig beheer en onderhoud van vaarwegen, watergangen en waterkeringen en dergelijke (artikel 3.31).

In de Wet Dieren is beschreven wat onder het welzijn van dieren wordt verstaan. Deze wet is in het bijzonder gericht op dieren gehouden door mensen en daardoor niet van toepassing op het beleid dierenwelzijn van het waterschap.

3. Huidig beleid ten aanzien van dierenwelzijn

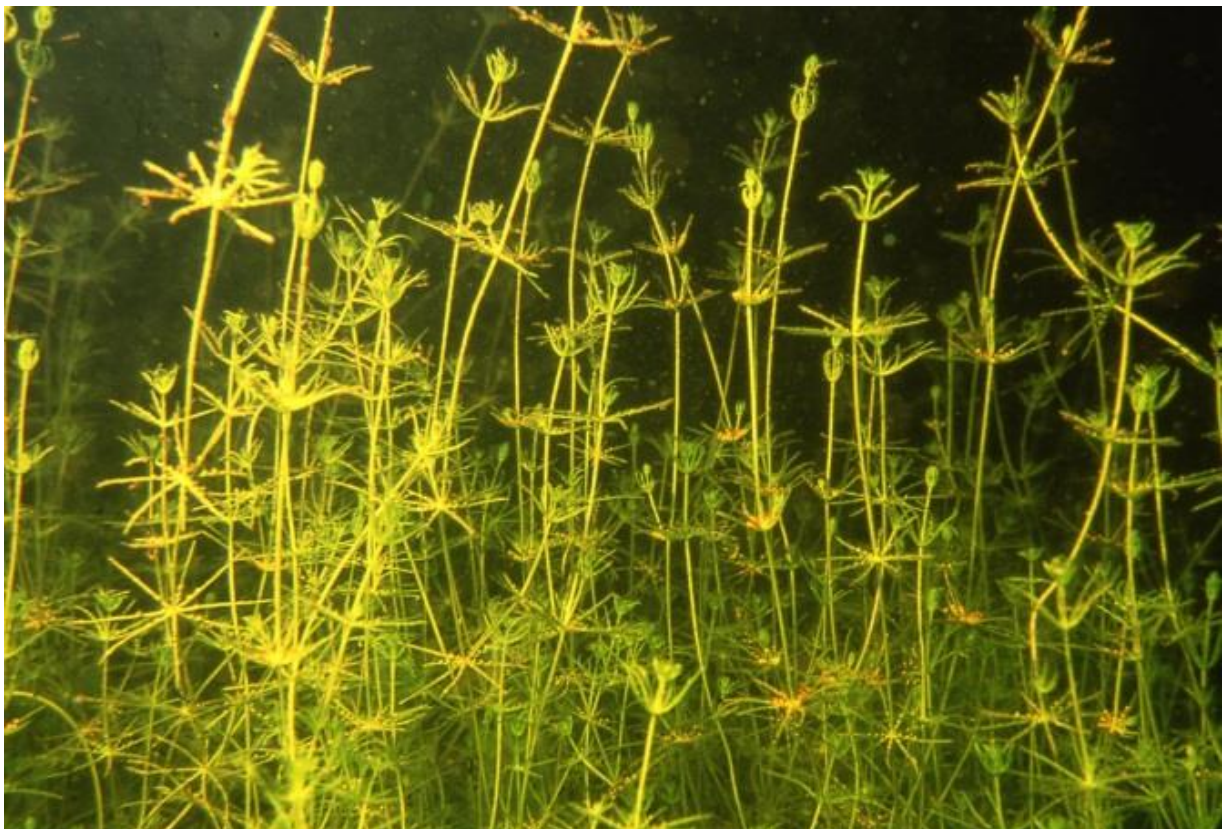
We geven per thema aan welke maatregelen het waterschap neemt ten behoeve van dierenwelzijn, welke ambitie we daarin hebben en welke acties we nog gaan nemen. Het betreft de volgende thema's:

1. Waterkwaliteit
2. Inrichtingsprojecten
3. Vismigratie en Visbeleid
4. Beheer en Onderhoud
5. Beperken van schade door gravers
6. Gevaarlijke situaties voor dieren
7. Calamiteiten

3.1. Waterkwaliteit

Het waterschap heeft als taak om te zorgen voor een goede waterkwaliteit van het oppervlaktewater voor de mens, dier en planten. Sinds 2009 is de aanpak van het waterschap vooral gericht op het behalen van de ecologische doelen voor de Europese Kaderrichtlijn Water.

Bij de Kaderrichtlijn water worden chemische en biologische doelen onderscheiden. Voor de chemische stoffen, zoals gewasbeschermingsmiddelen, metalen, oplosmiddelen en andere stoffen zijn Europese en landelijke normen afgeleid. Volgens de Kaderrichtlijn Water mogen er geen overschrijdingen van de normen optreden. Momenteel vinden we in een aantal wateren overschrijdingen van een aantal gewasbeschermingsmiddelen. Er worden maatregelen getroffen, zoals aanpak van erfafspoeling, betere voorlichting en de aanleg van akkerranden om deze overschrijdingen terug te dringen.

Kruiswiel, soort voor heldere meren

Voor de Kaderrichtlijn Water zijn voor zestien grote wateren biologische doelen bepaald voor macrofauna (kleine dieren), macrofyten (planten), vissen en in meren en kanalen ook algen. Deze doelen zijn gericht op een toename van gebiedsspecifieke soorten.

De doelen voor macrofyten zijn gericht op een verbetering van het zelfreinigend vermogen van het water en extra soorten rijkdom, maar ook op het vergroten van het leefgebied, paai- en opgroeigebied van dieren.

De aandacht voor het bevorderen van gebiedsspecifieke vissoorten, zoals de grote modderkruiper of de rivierprik, richt zich op het inrichten van paai- en opgroeigebieden langs de beken en meren en kanalen (§ 3.2.) en het opheffen van vismigratieknelpunten (niet alleen in KRW waterlichamen, zie § 3.3)

Rivierprik, soort passend bij beken in verbinding met zee

Ambitie:

Zo snel mogelijk, maar uiterlijk in 2027 voldoen we voor alle KRW waterlichamen zowel aan de chemische normen als aan de biologische doelen. Hiermee verbeteren we de leefomgeving voor dieren en planten en zal het aantal en de hoeveelheid systeemspecifieke soorten toenemen.

Actie:

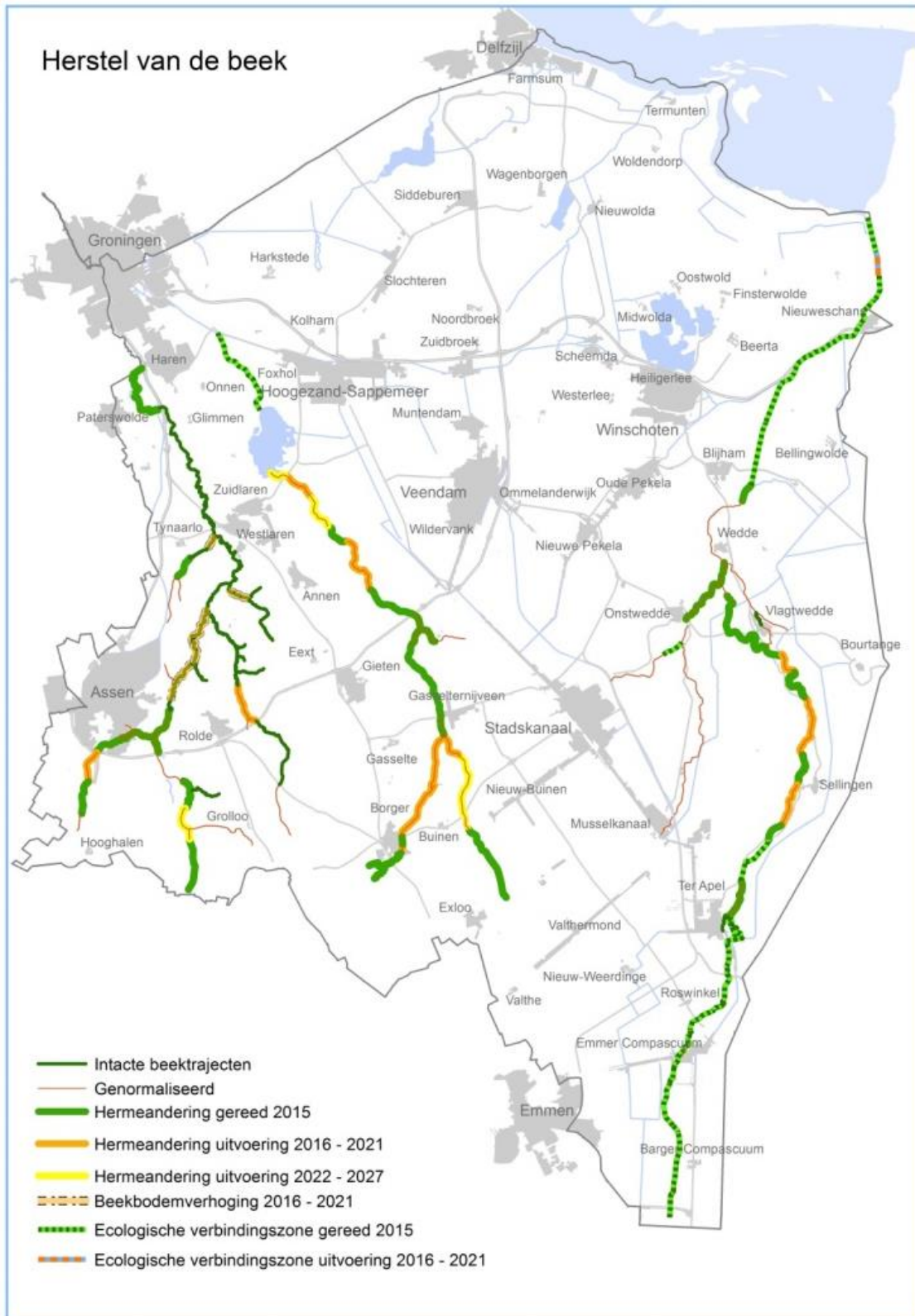
Uitvoeren van maatregelen om ongewenste stoffen in het oppervlaktewater terug te dringen. Uitvoeren van inrichtingsmaatregelen voor de KRW.

3.2. Inrichtingsprojecten

Wij voeren inrichtingsprojecten uit ten behoeve van beekherstel, kadeverhoging en aanleg van natuurvriendelijke oevers. Hierbij werken we ook volgens de regels van de Wet Natuurbescherming. Wanneer er beschermde planten- en diersoorten aanwezig zijn, zorgen wij ervoor dat deze planten en dieren zo min mogelijk hinder ondervinden van onze actie. Hiermee dragen we ook bij aan hogere scores voor de KRW doelgroepen.

Graafwerk bij de inrichting van het Deurzerdiep, 2015

Ambitie:

Bij inrichtingsprojecten houden we rekening met de Wet Natuurbescherming.

Actie:

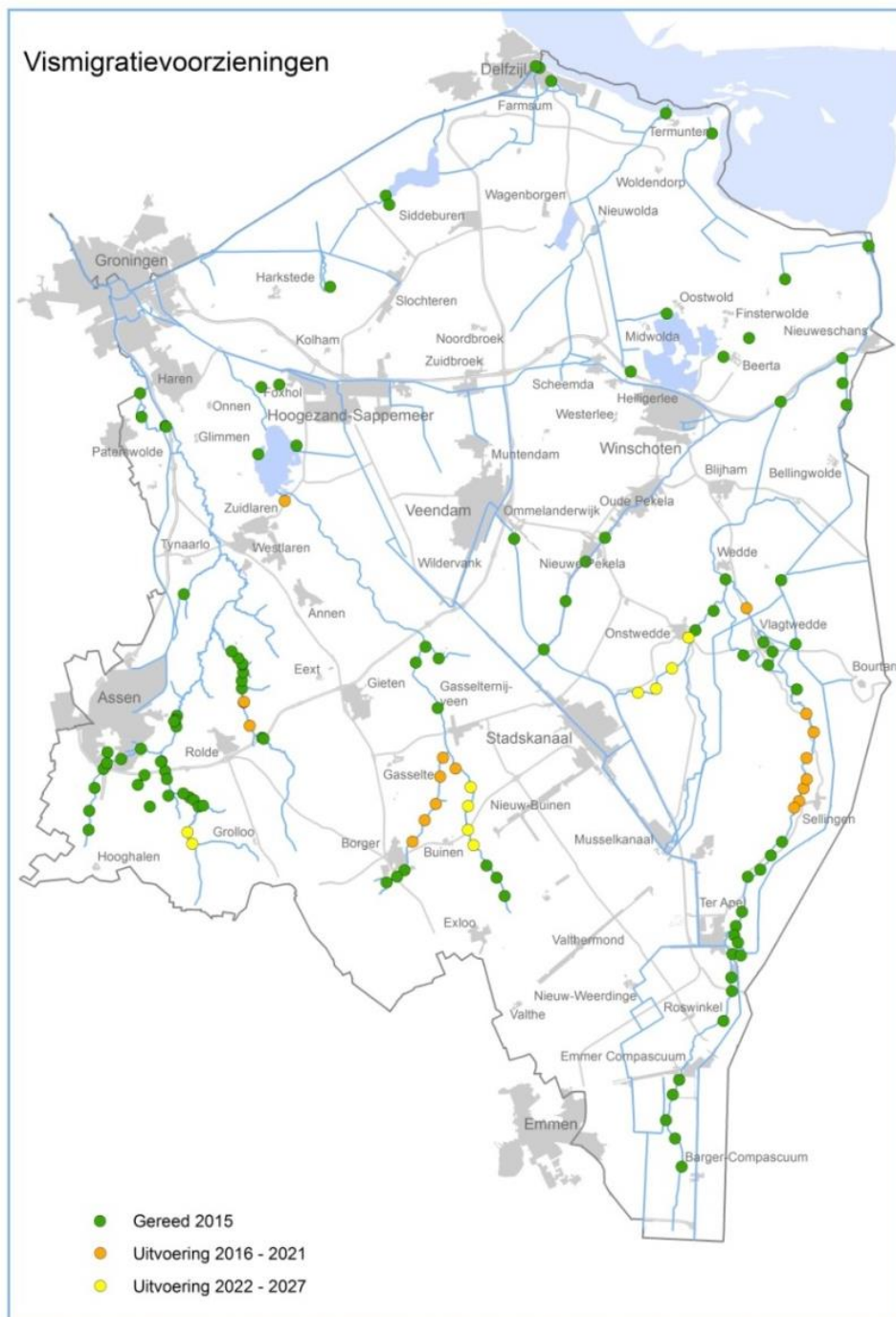
Uitvoeren van inrichtingsmaatregelen.

3.3. Vismigratie en Visbeleid

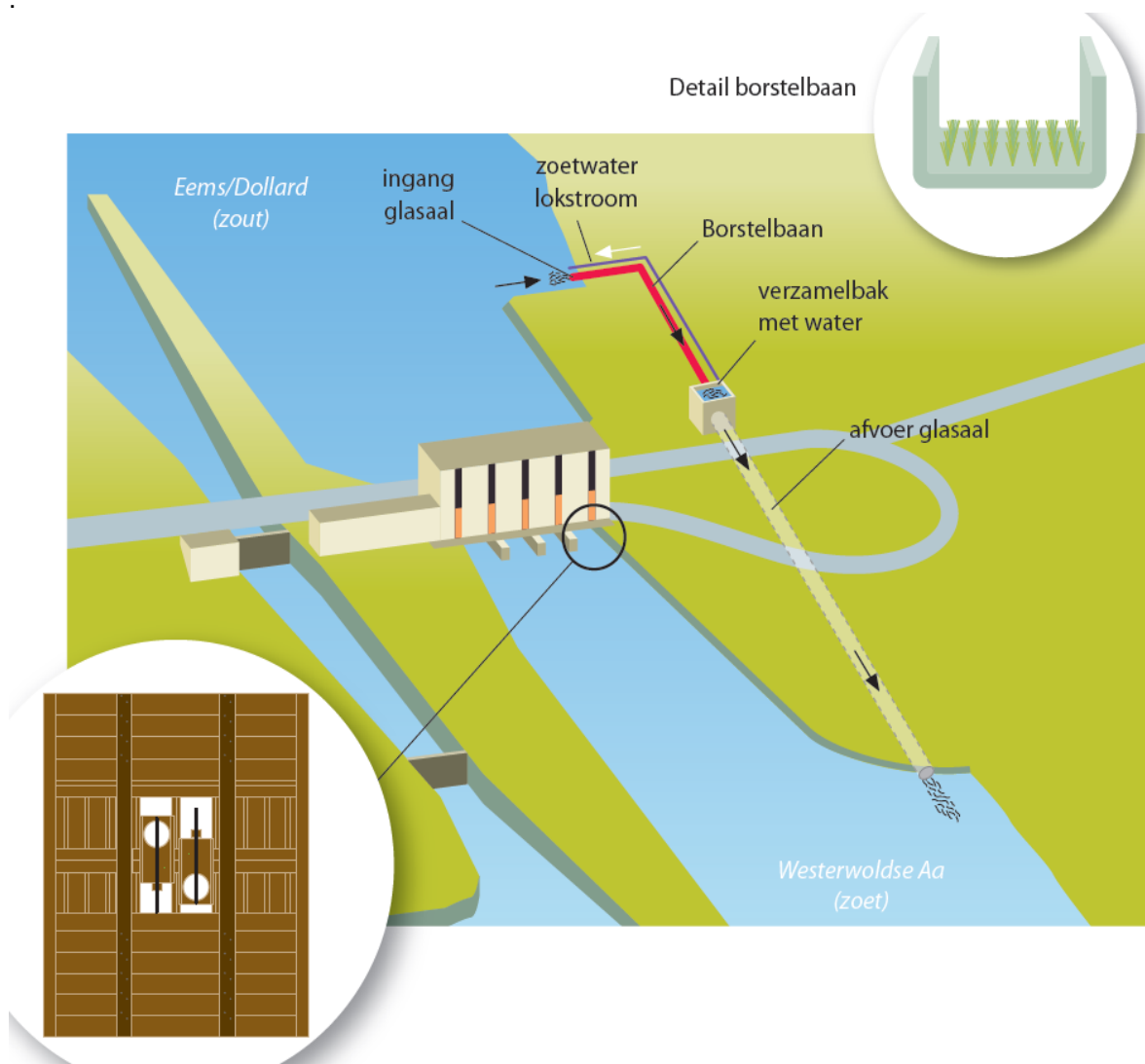
Vismigratie

In 2005 is de visie vismigratie Van Wad tot Aa vastgesteld. Hiermee werken we als waterschap actief aan het oplossen van belangrijke vismigratie knelpunten. Hierbij hanteren we een twee sporen beleid:

- Het gebiedsgerichte spoor en een algemeen spoor. Het gebiedsgerichte spoor omvat het herstellen van de verbindingen tussen het Wad en de bovenlopen van de beken. In deze routes zijn in totaal 133 vismigratieknelpunten aanwezig die opgeheven moeten worden om de verbindingen weer te herstellen. Eind 2015 zijn al 102 knelpunten opgelost. In de periode 2016-2021 lossen we 21 vismigratieknelpunten op.

- Daarnaast hanteert het waterschap een algemeen spoor. Dit komt er in het kort op neer dat indien er nieuwbouw of renovatie van stuwen en gemalen plaatsvindt er de afweging gemaakt wordt of hier een vismigratievoorziening noodzakelijk is. Ook binnen dit spoor zijn er de afgelopen jaren diverse vismigratievoorzieningen gerealiseerd bij gemalen. Het waterschap heeft ook plannen voor kleine waterkrachtscentrales, waarbij als voorwaarde voor het ontwerp wordt gesteld dat deze visvriendelijk moeten zijn.

Vispassage Nieuwe Statenzijl

De visie Vismigratie zal in 2017 na tien jaar worden geactualiseerd, om daarna weer te voldoen aan de nieuwste planologische en ecologische inzichten. Hierin leggen we ook vast hoe we omgaan met de vismigratieknelpunten in de overgang van de hoofdwatergangen naar de polders.

Een belangrijke basis voor vismigratie wordt geleverd door de Nota Visbeleid (2011) en Huurovereenkomst visrecht met de Hengelsportfederatie.

Vispassage bij Deurzerdiep

Ambitie:

Het waterschap wil in 2027 alle 133 knelpunten vismigratie uit de Visie Vismigratie hebben opgelost.

Actie: 2016-2021 : Oplossen 21 vismigratie knelpunten.
Actualisatie visie vismigratie, inclusief regionaal Aalbeheerplan.
2022-2027: Oplossen laatste 10 vismigratieknelpunten uit Visie Vismigratie.

Visbeleid

Hunze en Aa's heeft de visrechten van de eigen wateren in een huurovereenkomst verpacht aan de Hengelsportfederatie Groningen Drenthe. Deze overeenkomst bevat een aantal voorwaarden waaraan de visrechthebbende moet voldoen. Belangrijk artikel in de overeenkomst is dat we streven naar het bereiken en behouden van een gezonde en duurzame vispopulatie en een gezond ecosysteem.

Afspraken met betrekking tot het te voeren visstandbeheer zijn vastgelegd in de nota Visbeleid (2011). Deze nota is in 2011 in nauwe samenwerking opgesteld met de huurder van de visrechten, de Hengelsportfederatie Groningen Drenthe. De nota bevat kaders over hoe om te gaan met zaken als onttrekking en uitzetting door de sport- en beroepsvisser.

In de nota Visbeleid zijn ook kaarten opgenomen over de visrechten. De huurovereenkomst met de Hengelsportfederatie maakt het voor sportvissers met een vispas mogelijk om in vrijwel alle wateren van het waterschap te vissen met uitzondering van een aantal kwetsbare gebieden, zoals bijvoorbeeld

delen van de Drentsche Aa. Deze gebieden zijn expliciet buiten de Vispas voor de hengelsport en het bevisbaar gebied door de beroepsvisserij gehouden.

Op basis van de huurovereenkomst verstrekt de federatie vergunningen aan drie beroepsvissers voor bepaalde wateren. De beroepsvissers mogen alleen vissen op paling (aal), waarbij de bepalingen vanuit het Nationaal Aalbeheerplan leidend zijn. Benutting van de schubvis door de beroepsvisserij is niet toegestaan. In verband met de wens tot beperking van overlast door exoten mogen de beroepsvissers ook vissen op de Chinese Wolhandkrab en de Amerikaanse Rivierkreeft.

In de nota Visbeleid is onder andere specifiek ingegaan op het thema dierenwelzijn. Onderstaande kadertekst afkomstig uit deze nota gaat hier nader op in.

Verantwoord omgaan met de vis

De Federatie is zich er van bewust dat dierenwelzijn een belangrijk item is bij het duurzaam recreëren in de watergangen van het waterschap. In de communicatie naar, en de scholing van sportvissers wordt hier regelmatig aandacht aan besteed. Zo wordt er gedurende de vislessen voor kinderen ingegaan op zaken als dierenwelzijn en het ecologisch nut van het waterleven. Het op een correcte wijze omgaan met de gevangen vis krijgt hierbij ruim de aandacht. Op deze wijze worden de sportvissers al van jong af aan bewust gemaakt van hun verantwoordelijkheid met betrekking tot het bewust omgaan met de gevangen vis.

Ter controle zien de buitengewone opsporingsambtenaren van de Federatie toe op de naleving van de bepalingen van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren. In gevallen van dierenkwelling wordt opgetreden.

Ook worden in de nota Visbeleid aandachtspunten voor de komende jaren benoemd. Voorbeelden hiervan zijn het actief werken aan het visvriendelijker maken van de gemalen en het opstellen van een regionaal Aalbeheerplan om de populatie van deze soort te verbeteren.

Ambitie:

We dragen bij aan zo min mogelijk dierenleed door sport- en beroepsvisserij.

Actie:

In het jaarlijks overleg met sport- en beroepsvisserij besteden we aandacht aan hun acties ten aanzien van het verminderen van dierenleed.

3.4. Beheer en Onderhoud

Sinds 2006 plegen we minder intensief onderhoud in wateren met een natuurfunctie of een hoge ecologische waarde. Hiermee zorgen we voor een leefgebied en paai- en opgroeigebied voor dieren in deze watergangen. Het onderhoud voldoet aan de landelijke gedragscode voor waterschappen die in het kader van de Flora- en faunawet is opgesteld. Dat deze gedragscode een goede basis is, blijkt uit het feit dat er weinig wordt aangepast aan de gedragscode als de nieuwe wet Natuurbescherming op 1 januari 2017 van kracht wordt.

Voorbeeld van watergang met aangepast onderhoud

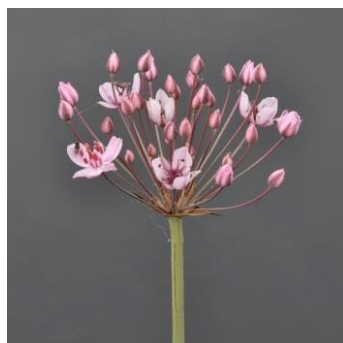
Om de onderhoudsmedewerkers actief te laten bijdragen aan de bescherming van onze inlandse flora en fauna hebben we een veldgids gemaakt waarin 107 te beschermen planten- en diersoorten zijn opgenomen en is aangegeven hoe ze bij het onderhoud rekening kunnen houden met deze soorten. Onze onderhoudsmedewerkers worden door onze ecologen begeleid om de aanwezige flora en fauna te respecteren en de veldgids goed te kunnen gebruiken.

In de praktijk blijkt dat het toch moeilijk is rekening te houden met de beschermde soorten, omdat ze vaak vrijwel niet te zien zijn in de hoge begroeiing of in het water.

Daarom zijn we in 2013 gestart met proeven waarbij we, ongeacht het voorkomen van beschermde soorten, zoveel mogelijk begroeiing sparen, rekening houdend met de levenswijze van planten en dieren.

Ijsvogel

Zwanenbloem

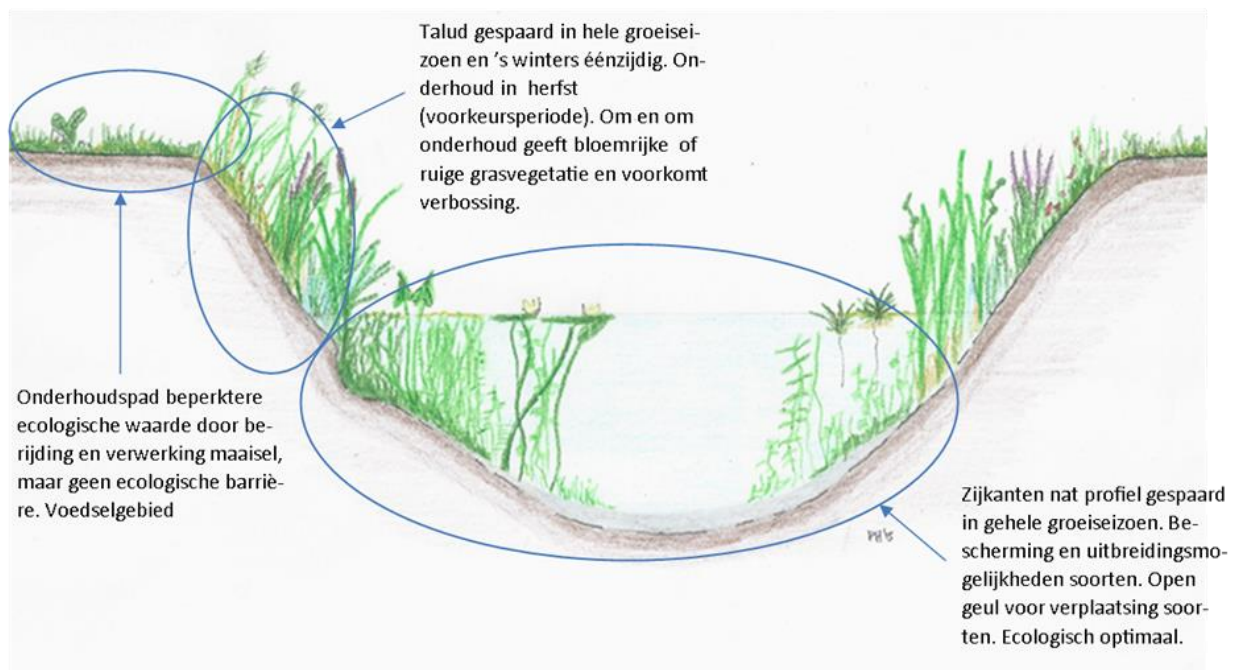

Grote modderkruiper

Dit doen we waar het peilbeheer en het veilig werken langs de watergang dit toelaat. Het blijkt dat we in de ruimere watergangen voldoende waarborg bieden voor het peilbeheer als we tegen de oevers van deze watergangen de water- en moerasplanten sparen. In het diepe middendeel van de watergang accepteren we dan minder begroeiing. Hier verloopt de wateraanvoer en -afvoer het best. Er ontstaat dan een optimale situatie met open en begroeide delen. Dit is belangrijk, want zowel volledig schone als geheel begroeide watergangen, zijn ecologisch en daarmee voor dierenwelzijn, niet gewenst.

Door het laten staan van begroeiing vinden niet alleen beschermde planten- en diersoorten een plek, maar ook alle andere soorten zijn beter beschermd. Daarmee krijgt ook dierenwelzijn (wettelijk vertaald als 'zorgplicht') een veel bredere basis. Er ontstaat zo een patroon van groene dooradering in het landelijk gebied waarlangs planten en dieren zich goed kunnen verplaatsen.

Op basis van de ervaringen met onze proeven, waarbij we meerdere jaren begroeiing in en rond zes proefwatergangen lieten staan, hebben we in 2016 drie onderhoudsconcepten over ons beheergebied uitgerold. In onderstaande figuur is één van de drie concepten in beeld gebracht (profiel natuur+). In twee van deze concepten is het laten staan van begroeiing en daarmee behoud van leefomgeving versleuteld. De kleinste watergangen waarbij begroeiing direct tot een beperking van wateraanvoer en -afvoer leidt, maken we steeds volledig schoon en zorgen er voor dat de begroeiing niet te hoog wordt. Zo voorkomen we dat er allerlei dieren worden verwond of gedood tijdens het maaien (zorgplicht). Dit is het natuur- profiel. Het profiel waarbij we aan één kant de begroeiing laten staan, is het natuur+/- profiel. Onze onderhoudsmedewerkers kunnen goed uit de voeten met deze profielen. De komende jaren gaan we het werken met deze onderhoudsconcepten intensief volgen en op basis van de praktijkkennis van de onderhoudsmedewerkers verder aanscherpen. Momenteel schrijven wij mee aan de nieuwe en derde gedragscode in verband met de implementatie van de wet Natuurbescherming. Hierbij worden de regels voor het inventariseren van beschermde diersoorten voorafgaand aan het onderhoud versoepeld als we begroeiing laten staan.

Schets van één van de drie toegepaste onderhoudsconcepten

Bij het verder implementeren van het onderhoud op basis van de drie profielen, betrekken wij ook de ervaringen van andere waterschappen en landelijke experts. We delen onze ervaringen met deze vorm van onderhoud in diverse landelijke platforms.

Ook verwijdering van exoten/plaagplanten zoals bijvoorbeeld Parelvederkruid en Grote waternavel vraagt in toenemende mate aandacht van onze medewerkers. Het tijdig en goed verwijderen en monitoren van oude locaties vraagt aandacht en kennis van zaken. Met de verwijdering van de planten beschermen wij onze inheemse flora en fauna.

Parelvederkruid in Scholtenskanaal

Ambitie:

Creëren van een geschikte leefomgeving voor (beschermde) planten en dieren niet enkel waar het moet (gedragscode), maar waar het kan.

Actie:

We maken een geactualiseerde kaart van alle wateren waar wij volgens Natuur+ methode werken en kwantificeren het aantal km per gevoerde onderhoudsstrategie.

3.5 Schade door gravers

De stabiliteit van de keringen en oevers langs de watergangen wordt aangetast door ondergraving door dieren die in het gebied leven. Het waterschap is in het beheergebied verantwoordelijk voor het beheer van deze dieren. Om de veiligheid van onze keringen te garanderen en schade aan oevers te beperken, streven we naar beheersbare populaties.

Het uitgangspunt is zo weinig mogelijk dieren te doden en de dieren zo min mogelijk te laten lijden. Vooral mollen, muskusratten en beverratten worden actief beheerd door het waterschap. Onze medewerkers worden getraind in een juiste toepassing van de vangmiddelen en gebruik van pragmatische inzetprotocollen.

Ook vossen, konijnen en andere gravers beschadigen onze primaire en regionale waterkeringen en oevers. Deze dieren beheren we niet zelf. De genoemde gravers worden aangemeld bij de Wildbeheereenheden, waarna zij zorgen voor een gepaste en toegestane maatregel om te voorkomen dat de gravers onze keringen beschadigen (zie § 3.7).

Momenteel doen wij mee met de veldproef van de Unie van Waterschappen die als doel heeft het verzamelen van kennis over de populatie-ontwikkeling van muskusratten bij verschillende beheermaatregelen en de werking van preventieve maatregelen op het voorkomen van schade. De eerste fase van de veldproef is in 2016 afgerond. Het eindrapport zal in 2017 worden opgesteld als ook de resultaten beschikbaar zijn van de twee proefgebieden in Nederland waarbij helemaal geen beheermaatregelen genomen worden. Deze resultaten worden mede gebruikt om onze strategie voor de komende jaren te bepalen.

Ons huidige beleid voor het muskusrattenbeheer is gebaseerd op streven naar een populatie die onder controle is (0,15 gevangen muskusrat per kilometer watergang). Hierbij is het risico op schades en gevaarlijke situaties zo klein mogelijk en worden zo min mogelijk dieren gedood. Met die beheersbare stand worden minder vangmiddelen geplaatst en is het aantal ongewilde bijvangsten ook minimaal.

Schade in de kade door muskusratten

Voor de beverrat is landelijk afgesproken dat we deze beheersbaar houden met grenscontroles langs Duitsland en België. Wij proberen de beverratten langs de grens met Duitsland tegen te houden. Hiermee voorkomen we dat deze dieren schade aan onze (water)infrastructuur kunnen aanrichten. De beverrat is geplaatst op de Europese lijst van ongewenste, invasieve soorten en vanuit dit wettelijke kader moeten we beheermaatregelen nemen.

Inmiddels breidt de uitgezette bever zich uit in ons gebied. Samen met beide provincies en de provinciale landschappen anticiperen we op mogelijke toekomstige schade door deze beschermde dieren en werken we samen aan een soortbeschermingsplan en een werkprotocol voor het beheer van deze soort. Hierbij gebruiken we de ervaringen van waterschappen waar de bever al langer huist.

Ambitie:

We streven naar een beheersbare populatie van muskusratten (gemiddeld 0,15 gevangen dier/km).

Actie:

Opstellen strategie voor een beheersbare populatie van muskusratten (na afronding veldproef).

Stand van zaken juni 2016

3.6. Gevaarlijke situaties voor dieren

Verdrinking in kanalen

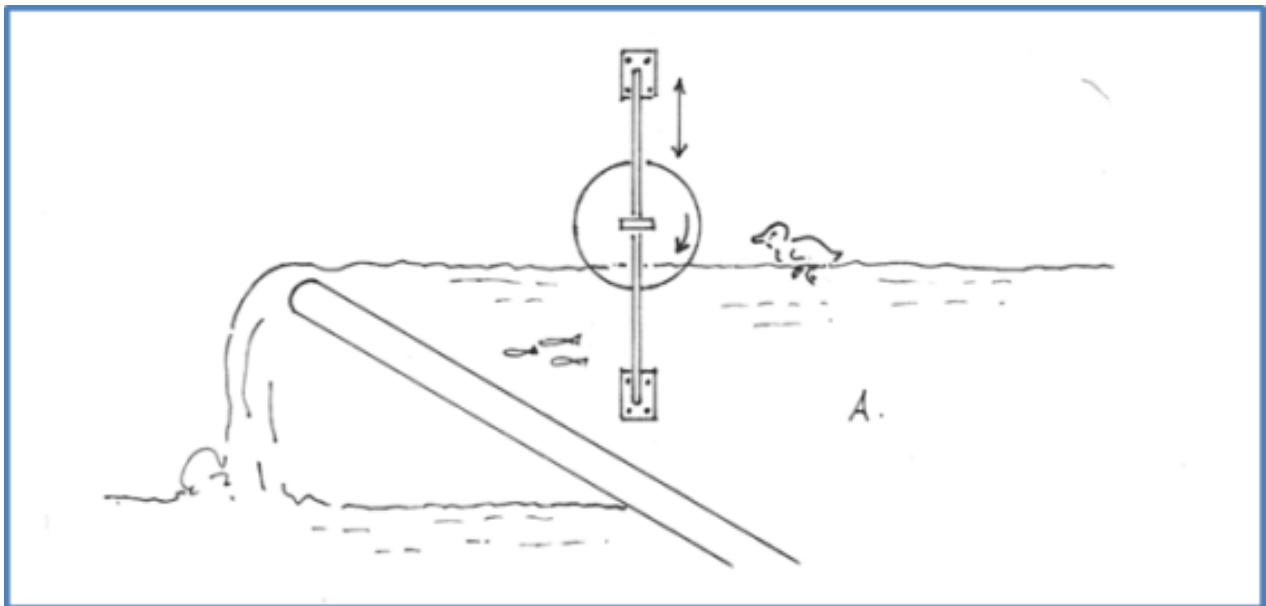
Een deel van onze kanalen is voorzien van beschoeiingen die het voor dieren die in het water vallen lastig maken (soms onmogelijk) om weer de oever op te klimmen. In kade herstel projecten houden we hier rekening mee door de aanleg van wilduittredeplaatsen. Ook bij het onderhoud van onze taluds nemen wij mee dat er voldoende wilduittredeplaatsen aangebracht worden langs brede en diepe watergangen/ kanalen. We stimuleren andere onderhoudsplichtigen van hoge beschoeiingen om ook wilduittredeplaatsen aan te leggen. Hiermee wordt verdrinking van dieren voorkomen. Op bestaande locaties waar in het verleden regelmatig verdrinkingen zijn waargenomen worden actief uittredevoorzieningen geplaatst. Op deze aangepaste trajecten zijn de laatste jaren geen dieren in nood gemeld door overheden of omwonenden, zodat wij er vanuit kunnen gaan dat de voorzieningen doen waarvoor ze bedoeld zijn.

Twee voorbeelden van door ons gebruikte wilduittredeplaatsen langs kanalen

Verdrinking bij peil regulerende kunstwerken

Onze peil regulerende kunstwerken als gemalen en stuwen zijn veilig te benaderen en bedienen door onze medewerkers. Sommige kunstwerken zijn nog wel gevaarlijk voor dieren. Ze kunnen hier in vallen en verdrinken. Er zijn voorstellen voor mogelijke oplossingen bedacht, maar deze worden nog niet toegepast.

Mogelijke oplossing bij stuwput: Drijvende rol

Gevaarlijke situaties op onze installaties

Ook bestrijdt het waterschap het ongewenst voorkomen van dieren op de diverse RWZI's en overige gebouwen. Waar mogelijk voorkomen we dat de dieren zich vestigen door het voorkomen van huisvestingsmogelijkheden en het onbereikbaar maken van voedselbronnen. Op negen RWZI's zorgt het voedsel in de grofvuilcontainers na filtratie van het influent voor het dagelijks aantrekken van dieren die daarna bestreden worden. De inzet van afgesloten perscontainers kan dit verhelpen. Op vier RWZI's hebben we al dergelijke perscontainers ingezet.

Ambitie:

- Waar gevaarlijke situaties voor dieren kunnen optreden, zoeken we naar een oplossing.

Acties:

- Aanleg van preventieve maatregel bij stuwputten met urgente problemen
- Zorgen voor perscontainers op de negen RWZI's (op vier RWZI's zijn ze al aanwezig)

3.7. Faunabeheer

In paragraaf 3.4 van de Wet Natuurbescherming is schadebestrijding (bij grondgebruikers), overlastbestrijding en faunabeheer geregeld. Faunabeheereenheden stellen een faunabeheerplan op waarin het duurzaam beheer van populaties in het wild levende dieren, de bestrijding van schade veroorzakende dieren door grondgebruikers en de uitoefening van de jacht is geregeld (artikel 3.12 lid 1). Deze faunabeheerplannen moeten worden goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van de Provincie.

Er is onderscheid tussen schadebestrijding en de jacht. De jacht gebeurt door Wildbeheereenheden (WBE's) en mag alleen gericht zijn op vijf soorten wild (fazant, wilde eend, houtduif, haas en konijn). Deze jagers moeten zich houden aan de artikelen over jacht in de Wet Natuurbescherming en aan de afspraken in het door de provincie goedgekeurde Faunabeheerplan. Het waterschap hanteert als uitgangspunt dat geen jacht is toegestaan op onze terreinen.

Faunabeheer door Faunabeheereenheden gebeurt in opdracht van de provincie en kan om andere in het wild levende dieren gaan, zoals bijvoorbeeld ganzen. Het waterschap schakelt soms wildbeheereenheden in ten behoeve van noodzakelijke schadebestrijding, bijvoorbeeld voor schade door vossen. Onze contracten met de WBE's zijn op dit principe gebaseerd in de vorm van nulhuuroptie.

Schade door een vos (uitgegraven om te kunnen repareren)

Ambitie:

Op onze terreinen is geen jacht toegestaan. Indien noodzakelijk is schadebestrijding toegestaan.

Actie:

Samen met de faunabeheereenheden en de wildbeheereenheden bijhouden hoeveel dieren er worden gevangen/geschoten ten behoeve van schadebestrijding in opdracht van het waterschap.

3.8. Calamiteiten

Ook in geval van calamiteiten hebben wij oog voor dierenwelzijn. Mogelijke calamiteiten in ons waterbeheer zijn hoog water (en mogelijke inzet van bergingsgebieden), plotselinge lozingen van verontreinigende stoffen (mogelijk leidend door vissterfte), en eventuele ongelukken met dieren.

Bij hoogwater kunnen bergingsgebieden worden ingezet. Dit zijn natuurgebieden of landbouwgebieden die onder gecontroleerde omstandigheden onder water gezet kunnen worden om het water langer vast te houden en gereguleerd later af te voeren naar zee. In het calamiteitenplan en in de protocollen per bergingsgebied staat aangegeven dat twee uur voorafgaande aan het onder water zetten van de gronden het aanwezige vee eruit gehaald wordt. Voor de overige dieren wordt getracht het water zodanig gereguleerd binnen te laten dat de meeste dieren tijd hebben om te ontsnappen aan het water.

Bij vissterfte wordt de Hengelsportfederatie gewaarschuwd en wordt gehandeld conform de afspraken zoals vastgelegd in de nota Visbeleid en de overeenkomst met de Hengelsportfederatie.

Wanneer wij een dier in nood vinden, proberen wij eerst zelf te helpen en wanneer nodig, bellen wij de Dierenambulance.

Ambitie:

Bij calamiteiten hebben wij ook oog voor dierenwelzijn.

Actie:

Wij nemen passages over dierenwelzijn op in het Calamiteitenplan.

4. Communicatie

4.1. Bijeenkomst op 15 juni 2016

We hebben in juni 2016 het concept van deze visie besproken met diverse actoren en onze partners. We hebben laten zien wat we doen op het gebied van dierenwelzijn, zoals in het voorgaande beschreven. Het doel van dat overleg was:

- Het afstemmen van de wederzijdse verwachtingen ten aanzien van dierenwelzijn
- Verkennen van samenwerkingsmogelijkheden
- Het bespreekbaar maken en erkennen van eventuele tegenstelde belangen
- Het informeren van voortgang van wederzijdse acties en onderzoeken

We wilden bereiken dat er een gevoel van gezamenlijkheid ontstaat in de zorg voor dierenwelzijn in ons beheergebied bij de diverse grondgebruikers en beheerders. Het algemene beeld was dat het zeer werd gewaardeerd dat wij beleid gaan opstellen voor dierenwelzijn en dat men daarbij betrokken wordt. We hebben het concept aangepast aan de wensen en opmerkingen van de aanwezigen op deze bijeenkomst.

We willen de komende jaren eenmaal per jaar met de actoren en partners overleggen over de invulling van onze taak en de aandacht dierenwelzijn. We kunnen dan de voortgang van de acties en onderzoeken uit de beleidsvisie bespreken en aandachtpunten van de actoren en partners meenemen.

4.2. Betrokken externe partijen

Provincies Groningen en Drenthe

De provincies zijn bevoegd gezag voor de natuurbeschermingswet. Als wij in de toekomst bijvoorbeeld beleid willen vaststellen voor bijvoorbeeld het muskusratten- en beverbeheer, moeten wij goedkeuring van de provincie vragen.

Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA)

Handhaving op het naleven van de Flora en faunawet. Vaak als reactie op klachten.

IVN, NMF

Pleitbezorgers voor een natuurlijk peilbeheer, meer dynamiek in de systemen en het beperken van de aanvoer van gebiedsvreemd water

Terreinbeherende organisaties

Zoals Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Groninger en Drents Landschap, Landschapsbeheer Groningen en Drenthe. Deze landschapsbeheerders hebben in hun dagelijks beheer van hun terreinen ook te maken met de zorg voor dierenwelzijn.

Particuliere grondeigenaren

Zoals bijvoorbeeld de Vereniging van Oevereigenaren langs de Dollard.

Agrarische verenigingen

Zoals LTO, ANV, ANOG. Deze partijen zijn betrokken bij dierenwelzijn bij het beheer van hun water en land.

HSF

Verenigingscontroleurs en BOA's kunnen optreden bij visstroperij of dierenleed. Ook speelt de HSF een belangrijke rol bij vissterfte als het gevolg van lozingen. Vrijwilligers van de HSF assisteren dan om de vis te verplaatsen naar zuurstofrijker water. Daarnaast assisteren de vrijwilligers bij de visstand bemonsteringen.

Faunabeheereenheden en wildbeheereenheden

Faunabeheereenheden stellen een faunabeheerplan op dat goedgekeurd wordt door de gedeputeerde staten van de provincie. Wildbeheer door wildbeheereenheden maakt hier onderdeel van uit.

Soortenbeschermers

Zoals bijvoorbeeld stichting Berend Botje, beschermers van de groene glazenmaker (gekoppeld aan aanwezigheid van krabbescheer) en Stichting Grauwe Kiekendief.

Individuele burgers

Er komen af en toe klachten binnen van individuele burgers, bijvoorbeeld wanneer een nest van bijvoorbeeld een zwaan dreigt te verdrinken door het opzetten van het peil of als de leefomgeving van dieren verstoord wordt bij herinrichtingswerkzaamheden.

Dierenbeschermingsorganisaties

Hieronder verstaan we diverse organisaties die actief zijn op het gebied van dierenwelzijn: Stichting Dierenbescherming, Vissenbescherming, Dierenlot, Dierenambulance.

Politie of Dierenpolitie

Alleen grote gemeenten hebben een aparte dierenpolitie. In kleinere gemeenten hoort handhaving bij overtredingen ten aanzien van dieren tot de taak van de gewone politie.

4.3. Communicatie intern

Naast de externe consultatie is ook het delen van het beleid ten aanzien van dierenwelzijn met de interne medewerkers van belang. Dit is in beperkte mate al gebeurd met de interne ronde langs alle afdelingen van de presentatie van het beheerprogramma. Op deze bijeenkomsten kwamen al spontaan een aantal ideeën over gevaarlijke situatie voor dieren aan de orde. Na vaststelling van de beleidsvisie kan een ronde langs de buitendiensten worden gemaakt om suggesties ten aanzien van oplossingen voor knelpunten dierenwelzijn op te halen.